

Nagy Magdolna

HOGYAN LÁTJÁK A MÚZEUMOK A FELSŐOKTATÁSSAL VALÓ KAPCSOLATOT ÉS A TOVÁBBFEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEIT?

Absztrakt

2020 áprilisában a Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ (MOKK) országos kutatást indított a muzeális intézmények és a felsőoktatás kapcsolatának vizsgálatára. A kvantitatív és kvalitatív részből álló komplex kutatás célja az volt, hogy feltérképezze az együttműködés gyakorlatát, tapasztalatait, nehézségeit. A kutatás kiindulópontként szolgálhat a MOKK jövőbeni módszertani fejlesztésének, amely a kapcsolatépítés elősegítésére irányul. A kutatás aktualitását az a 19 mintaprojekt is megerősítette, amelyekben a muzeális intézmények a felsőoktatási intézmények bevonásával dolgoztak ki és/vagy valósítottak meg múzeumpedagógiai programokat a köznevelés számára. A kutatás mind a múzeumok, mind az egyetemek irányából megvizsgálta a partneriségeket és kitért mindkét oldalon a mintaprojektek hatásvizsgálatára is. A múzeumok és a mintaprojektekben nem szereplő felsőoktatási intézmények kutatását a MOKK végezte, jelen tanulmány ezt foglalja össze. A vizsgálat alapján megállapítható, hogy jelenleg az egyetemeknek nagyobb érdeke fűződik a múzeumi partnerséghez, mint fordítva. Az együttműködések akadályozó tényezői között a forráshiány, a kapacitáshiány, a földrajzi távolság és a hallgatók korlátozott szabadideje dominál. További együttműködések eredményezhetne, ha mindkét fél több ismerettel rendelkezne a másik intézmény tevékenységeiről, az együttműködés lehetséges területeiről, formáiról, valamint arról, hogy mit nyújthatnak egymásnak.

Kulcsszavak: múzeumok – felsőoktatás kapcsolata; kutatás; mintaprojekt eredmény – vizsgálat

Bevezetés

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ (MOKK) 2020-ban végzett országos kutatása több oldalról járta körül a muzeális intézmények és a felsőoktatás kapcsolatát (Nagy, Pacsika & Szu, 2021; Koltai, Reisz & Kocsis, 2021). A felmérés alapját a MOKK által 2017-2020 közötti európai uniós projektjének (Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek EFOP-3.3.3-VEKOP-16-2016-00001) részeként megvalósult 19 múzeumpedagógiai mintaprogram adta, amely a köznevelési intézményekben tanulók számára készült. A programban elvárásként jelent meg a felsőoktatás bevonása. A program adaptálhatóságát egy másik múzeum, ún. mentorált intézmény bekapcsolásával kívánta alátámasztani. A felmérés az első elképzelések szerint csak ezeknek a mintaprogramoknak a felsőoktatási kapcsolatokat érintő vetületére terjedt volna ki, de miután a mintaprojektek tapasztalatait összegző tanulmány javaslatként megfogalmazta a múzeumok és a felsőoktatási intézmények közötti kapcsolat jellemzőinek feltárására irányuló

országos kutatás szükségességét (Káldy, 2020), a MOKK vezetősége ez utóbbi indítása mellett döntött.

A kutatás több részből tevődött össze. A kvantitatív szakaszban háromféle online kérdőívet kaptak a muzeális intézmények. Az általános kérdőív, – amely minden Magyarországon működési engedéllyel rendelkező muzeális intézményhez eljutott – a múzeumok felsőoktatási kapcsolataira kérdezett rá (A kérdőívet lásd az 1. sz. mellékletben.). A kérdőívre 207 kitöltés érkezett. Emellett készült kétfajta kérdőív a mintaprojektekben résztvevő múzeumoknak, amelyek a mintaprojektek tapasztalatait mérték fel. Az egyiket azok az intézmények kapták, amelyeknek mintaprojektgazdaként feladatuk volt a felsőoktatással együttműködve megvalósítani a programjukat (lásd 2. sz. melléklet), a másikat pedig a mentorált intézmények (lásd 3. sz. melléklet), amelyek számára az egyetemek bevonása opcionális lehetőség volt. A 18 mintaprojektgazda mindegyike, a 20 mentorált intézmény közül pedig 15 töltötte ki a kérdőívet.

A múzeumi terület kutatása a válaszadók földrajzi elhelyezkedése alapján reprezentatívnak tekinthető. A válaszadók adatait a 2016-os Kulturális Statisztikában a muzeális intézmények földrajzi elhelyezkedésére vonatkozó adatokkal összehasonlítva megállapítható, hogy a válaszadók területi elhelyezkedésének arányánál két kivétellel minden megye tekintetében 1,7 százalékon belül maradt az eltérés (a kivételek: Pest megye alul, Győr-Moson-Sopron megye felülreprezentált a felmérésben). A kutatás az 1997. évi CXL. törvényben meghatározott muzeális intézményi szakmai besorolás vonatkozásában azonban nem volt reprezentatív, mert a nagy múzeumok felül, a kisebb intézmények pedig alulreprezentáltak.

A válaszadók aránya a működési engedéllyel rendelkező muzeális intézmények 2016-os Kulturális Statisztika számához viszonyítva:

- Országos múzeumok 77%
- Országos szakmúzeumok 84%
- Megyei hatókörű városi múzeum 100%
- Területi múzeum 60%
- Tematikus múzeum 35%
- Közérdekű muzeális gyűjtemény 31%
- Közérdekű muzeális kiállítóhely 16%

Mindez nem befolyásolta jelentősen a kutatás céljának teljesülését, mivel – amint az a felmérésből kiderült – az alacsonyabb múzeumi klasszifikációval rendelkező intézmények között kevesebbnek van felsőoktatási kapcsolata, mint a nagyobb múzeumoknak. Ugyanakkor a vizsgálat elsősorban az együttműködések jellegének, pozitív hozadékának és problémáinak feltérképezésére irányult – erre pedig csak a felsőoktatási kapcsolattal rendelkezők tudtak adekvát választ adni. A válaszadó országos múzeumok 100%-a, az országos szakmúzeumok 94%-a, a megyei hatókörű városi múzeumok 100%-a rendelkezik, vagy az elmúlt három évben rendelkezett felsőoktatási kapcsolattal, míg ez az arány az alacsonyabb szakmai besorolásúak felé haladva egyre kisebb: a területi múzeumoknál 92%, a tematikus múzeumoknál 80%, a közérdekű muzeális gyűjteményeknél 75%, a közérdekű muzeális kiállítóhelyeknél 41%.

A mintaprojektgazdák 100%-a, a mentorált intézmények 75%-a válaszolt a kérdőívre, ami a mintaprojektek eredményességének vizsgálatához maximális bázist szolgáltatott.

A kvalitatív részben a strukturált interjút telefonon keresztül a MOKK által működtetett 40 fős országos múzeumi koordinátorhálózat tagjai készítették 60 muzeális intézmény (a kérdéssort lásd az 5. sz. mellékletben) és 20 felsőoktatási intézmény munkatársával (a kérdéssort lásd a 4. sz. mellékletben), melynek célja az intézményi vélemények megismerése volt több témakörben. A kérdések nagy része fedte egymást mindkét terület lekérdezésénél. Ennek célja az volt, hogy összehasonlítható legyen, miként vélekednek ugyanarról a témáról a múzeumi és a felsőoktatási szakemberek. A felmérés rákérdezett az együttműködések jellegére, oktatási és tudományos vonatkozásaira, emberi erőforrás aspektusára és az együttműködések nehézségeire. A felsőoktatási interjúalanyok ezeken felül kaptak kérdést a múzeumi digitális tartalmak használatára vonatkozóan is.

A MOKK a kvalitatív kutatásnál nem a reprezentativitásra törekedett, hanem arra, hogy az együttműködések minél szélesebb spektrumát felölelje a minta. A 60, elsősorban vezető beosztásban dolgozó múzeumi interjúalany kiválasztása az online kérdőíves felmérés alapján, a különféle szintű felsőoktatási kapcsolattal rendelkező muzeális intézményből történt. A 20 intézményből álló felsőoktatási mintába pedig olyan egyetemi szakok kerültek, amelyek nem szerepeltek a múzeumpedagógiai mintaprojektekben, de előzetes ismeretek alapján volt múzeumi kapcsolatuk. (A mintaprojektekben szereplő egyetemi szakok munkatársaival az interjút a MOKK megbízásából dr. Koltai Zsuzsa, a Pécsi Tudományegyetem adjunktusának kutatócsoportja készítette (Koltai, 2021. május 10.)).

A kutatás megállapításai

Az intézményi alapidokumentumok tükrözik azokat az irányokat, amelyeket az intézmény kulcsfontosságúnak tart, ezért a vizsgálat rákérdezett arra, hogy a múzeum stratégiai tervében, vagy egyéb stratégiai dokumentumában szerepel-e a felsőoktatással való együttműködés. Az online kutatás 109 válaszadójának 60%-ánál igen, 33%-ánál nem szerepel, 7% pedig nem tudott felelni a kérdésre (1. sz. melléklet). Ez másként fogalmazva azt jelenti, hogy minimum 65 olyan muzeális intézmény van hazánkban, ahol annyira komolyan gondolják a felsőoktatási együttműködést, hogy azt stratégiai dokumentumban is rögzítik. A válaszadó 207 intézmény közel 3/4-ének (151 múzeumnak) van kapcsolata felsőoktatással, de ezt csupán 30% (44 intézmény) rögzítette írásosban. Még ott sem foglalták minden esetben írásba a kapcsolatot, ahol stratégiai dokumentumban szerepelt a felsőoktatási együttműködés (65 múzeum). A strukturált telefonos interjút (4. és 5. sz. mellékletek) rámutattak ennek egyik lehetséges okára, a bürokráciára. Ez az egyetemekre inkább jellemző, mint a múzeumokra, de mindkettőre hoztak példákat az interjúalanyok: *„Az (egyetemi) bürokrácia, annak összes zsákutcájával és képtelen útvesztőivel ellehetetleníti az együttműködés komolyabb, mindkét fél számára elfogadható és gyümölcsöző formáját”* (területi múzeum igazgatója).

„Sok esetben nem elég egy lelkes oktatóval megállapodni, mert nem tudja a rendszert olyan szinten megváltoztatni, hogy teret engedjen, szorosabb, vagy tágabb együttműködésre” (országos szakmúzeum igazgatóhelyettese).

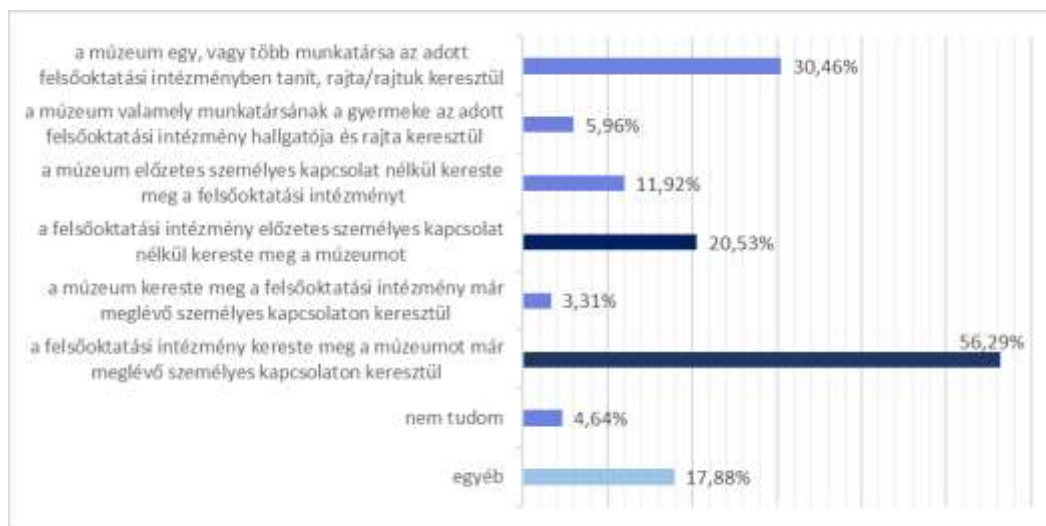
„...részben a bürokratikus nehézségek egyes múzeumok részéről, illetve az egyetem pénztelenségéből származó és jogászai akadékoskodásból előforduló problémák miatt a szerződéseket nem mindenütt sikerült végigfuttatnunk” (bölcsettudományi kar docense).

„Az nagyon fontos és nagyon jó dolog, ha ingyen be tudunk menni a múzeumba. Nem arról van szó, hogy nem lehetne kifizetni, hanem ha ezt egy intézmények közötti, leszabályozott keretek közé akarjuk tenni, (milyen kedvezmény, hogyan, milyen módon), akkor ezek rendszerint felülről szabályozott és elakadó történetek lesznek. Sokkal jobb, ha közvetlenül kommunikálunk azokkal, akiket be akarunk vonni, az sokkal jobban működik, mint egy formalizált helyzet” (művészeti egyetem oktatója).

A kapcsolatok létrejötte

Az együttműködések 35%-a csak személyes kapcsolatokon alapul, és az egyéb válaszok között is ezek domináltak (1. és 2. ábrák). Ennek köszönhető sok esetben az, hogy az együttműködésben résztvevő munkatársak ellenszolgáltatás nélkül vállalják a plusz feladatot. „Tehát jelen állapotban a személyes kapcsolatok miatt működik az együttműködés, az erős emberi és munkakapcsolatok tartják együtt az intézményeket. Egy normális helyzetben a plusz munkánál természetes lenne a díjazás, sajnos ez nálunk nem működik” (bölcsettudományi kar tanszékezetője). Ennek azonban megvan az a veszélye, hogy ha az ismerős egyetemi munkatárs, vagy oktató más pozícióba kerül, vagy elhagyja az egyetemet, megszűnik a kapcsolat, de ugyanez a veszély fennáll akkor is, ha a múzeumi dolgozó vált munkahelyet.

1. ábra: A kapcsolatok létrejöttének módja, % (N=151)

Forrás: A kutatócsoport saját adatbázisa, 2020

2. ábra: A kapcsolatok létrejöttének módja, „egyéb” válaszok kibontása, db (N=27)

Forrás: A kutatócsoport saját adatbázisa, 2020

A kapcsolatok döntő többségét (77%) a felsőoktatási intézmény kezdeményezte, a múzeumok csak 18%-ban tették ezt. Az egyetemi kapcsolatokkal nem rendelkezők 1/3-a azal indokolta a nemleges válaszát, hogy nem merült fel erre vonatkozó igény a felsőoktatás részéről. Ezt tovább bontva múzeumi szakmai besorolás szerint az látható, hogy az egyetem felől érkező igény hiányára a közérdekű muzeális kiállítóhelyek 58%-a, a közérdekű muzeális gyűjtemények 16%-a hivatkozott. Ugyancsak a legkisebb intézmények gondolták úgy, hogy a felsőoktatási partnerség a személyes kapcsolat hiánya miatt nem alakult ki (a közérdekű muzeális kiállítóhelyek 82%-a, a közérdekű muzeális gyűjtemények 12%-a).

Érdekes megvizsgálni azokat az eseteket, amikor a múzeumok keresték meg a felsőoktatást partnerség céljából. A Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek című európai uniós programban megvalósított 19 mintaprojektnél a múzeumoknak kellett megkeresniük a felsőoktatási intézményeket (a mintaprojektekben résztvevő múzeumok számára készültek a 2. és 3. sz. mellékletek kérdéssorai). Bár ezeknél a projekteknel is a személyes kapcsolatok domináltak (67%), illetve 50%-uknak volt már korábban is kapcsolata az adott egyetemmel, többeknél egyéb szempontok is közrejátszottak a választásban: 61% a mintaprojekt témáját, 17% az egyetem közelségét (azonos település) is szem előtt tartotta. A nagyobb földrajzi távolság a mintaprojektek 40%-ában nehezítette a megvalósítást. A mintaprojektgazdák 61%-a nyilatkozta azt, hogy a hallgatóknak kevés szabadidejük volt arra, hogy részt vegyenek a programban. A nagyobb földrajzi távolság miatt nem csak az utazásra fordított idő hossza jelent meg nehezítő tényezőként, de az utazási költségek fedezésének kérdése is felmerült.

A mintaprojekteken kívüli kapcsolatok közel 1/3-ában (31,79%) is akadályozó tényezőként lépett fel a földrajzi távolság, amint az a tanulmány későbbi részében bemutatásra kerülő, „Az egyetemek és a múzeumok közötti együttműködés kialakításában, fenntartásában jelentkező legnagyobb kihívások” című, 7. sz. ábráról leolvasható. Bár az online felmérés adatai szerint az azonos településen (43%), illetve maximum 50 km-es távolságban (32%) található egyetemekkel való együttműködések domináltak, 17%-nál 51-100 km, 22%-nál 101-200 km, 17%-nál 201 km-nél messzebb volt a két intézmény egymástól. A nagy földrajzi távolságnak a személyes kapcsolatokon túl az is az oka, hogy az egyetem szakirányai, illetve a múzeum szakiránya sok esetben behatárolta az együttműködési területeket.

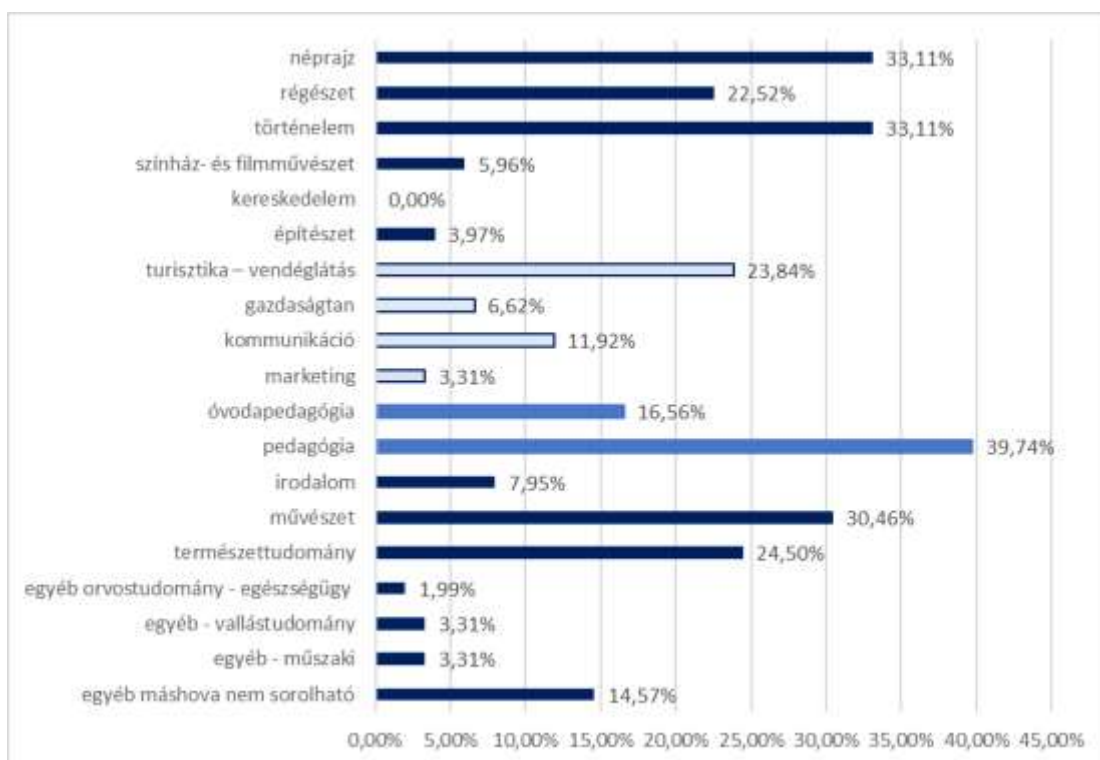
Az együttműködés területei

A múzeumok egyetemi kapcsolatai között a bölcsészettudományi területek domináltak: 77%-ban a felsőoktatás kezdeményezte – elsősorban az adott szak profiljához illeszkedő múzeummal a kapcsolatot az elméleti anyag gyakorlati kiegészítése, kutatás, szakmai gyakorlat céljából.

Vannak azonban olyan területek, amelyekhez szakterülettől függetlenül bármely múzeum illeszkedni tud akár gyakorló terepként, akár más tudományos tevékenység céljából. Ilyen például a pedagógia. Nagyobb eséllyel hozzák majd a gyerekeket a pedagógusok múzeumi foglalkozásra, ha hallgató korukban megtapasztalták a múzeumpedagógia élményközpontú oktatási módszereit. És itt nem csupán az óvodapedagógus, vagy a tanító szakokra kell gondolni, hanem a szaktanárookra is, hiszen a különféle tantárgyakhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozások az általános iskola felső tagozatos tanulói és a középiskolások számára is hasznos oktatási anyag kiegészítői lehetnek.

A pedagógushallgatók múzeumi érzékenyítésének fontosságát aláhúzza a Pécsi Tudományegyetemnek a pedagógusok múzeumpedagógiával kapcsolatos tapasztalatait és igényeit vizsgáló kutatási eredménye is. A felmérésben résztvevő 1501 pedagógus 9%-a nem találkozott korábban a múzeumpedagógia fogalmával, és csupán 17%-uk hallott róla felsőoktatási tanulmányuk során. Legtöbben (47%) már pedagógusként találkoztak a múzeumpedagógiával, 23%-uk pedig maga talált rá (egyéni érdeklődésük alapján) (Kocsis, Koltai, & Reisz, 2018).

3. ábra: Milyen karok/szakirányok hallgatóival és/vagy oktatóival van kapcsolat?
(N=151)

Forrás: A kutatócsoport saját adatbázisa, 2020

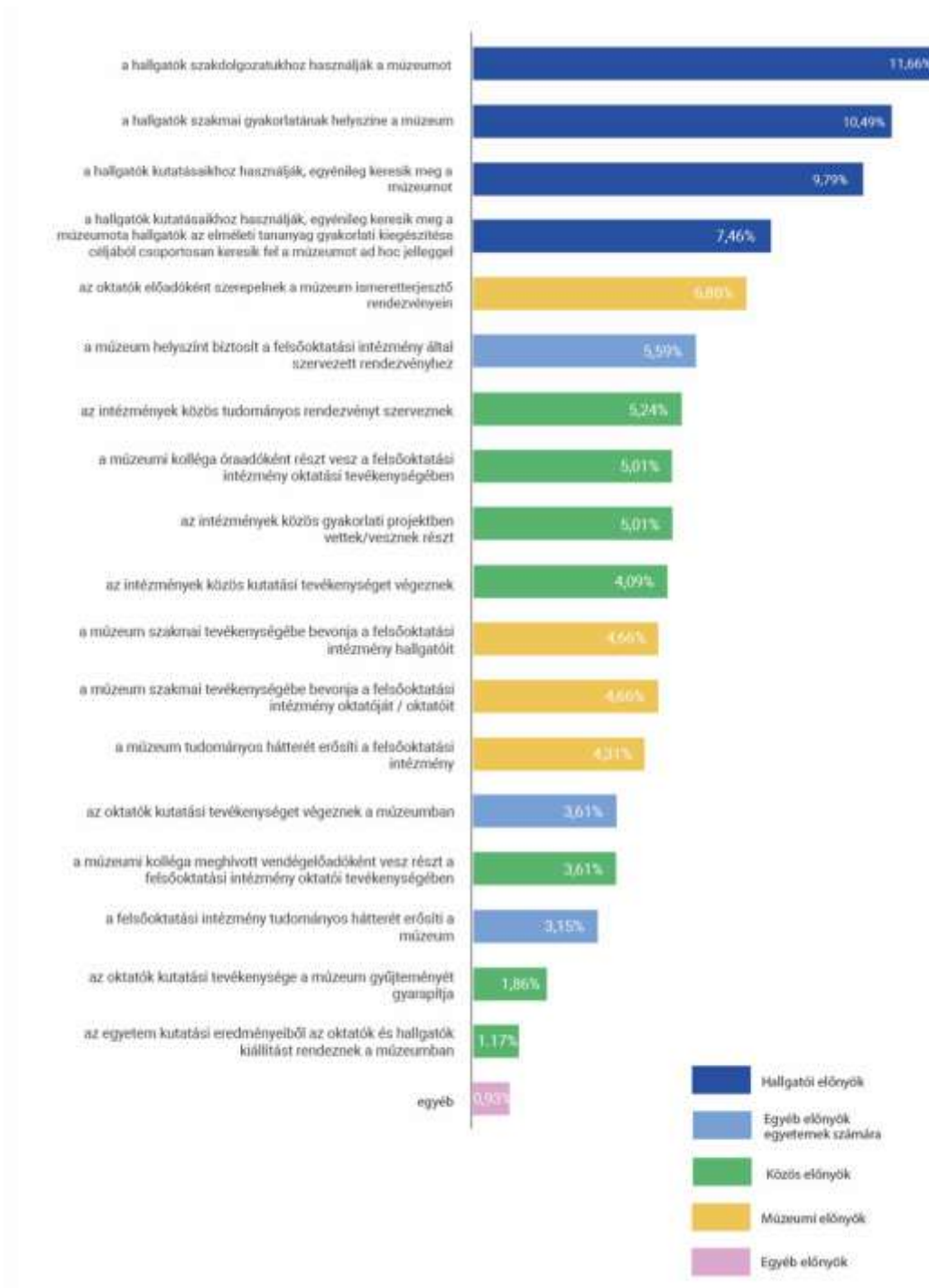
A turisztika – vendéglátás, a kommunikáció és a marketing szakok bármely múzeum számára partnerek lehetnek. A 3. sz. ábra mutatja, hogy sok múzeumnak vannak kapcsolatai turisztika – vendéglátás szakokkal. A múzeumpedagógiai mintaprojektek közül a Balatoni Múzeum programja kapcsolódott a turisztikához (Havasi & Major, 2019). A kommunikáció szakos hallgatók múzeumokkal való együttműködésére kiváló példa a Budapesti Corvinus Egyetem Kommunikáció és Médiatudomány szakos hallgatóival végzett, Kárpáti Andrea által vezetett és a IX. Országos és V. Nemzetközi Múzeumandragógiai Konferencián bemutatott program, amelyben a hallgatók 13 múzeum számára készítettek kommunikációs anyagokat egyetemi tanulmányaik keretében (Kárpáti, 2021).

De a művészeti egyetemek hallgatói is mutathatnak új perspektívát a múzeum kommunikációjához, vagy akár a szakmai tevékenységéhez is. A strukturált interjú során az egyik budapesti művészeti egyetem oktatója így fogalmazott: *„Az a formatervező szakos hallgató, aki részt vesz a múzeumban tartott órákon, a tapasztalataival, észrevételeivel sokat adhat vissza a múzeumnak és van arra is példa, hogy amikor gyorsan kellett egy grafikus, akkor jól jött, hogy kéznél volt egy ilyen kapcsolat.”*

Az egyetemekkel való együttműködés a múzeumi tevékenységek széles skáláját érintik; bár többségük az ismeretátadásra fókuszál (56,95%), de a tudományos feldolgozás (38,41%), a képzés (31,13%), a projekt megvalósítás (31,13%), a rendezvényszervezés (29,80%), a publikáció (27,81%), a kiállításrendezés (27,81%), a kommunikáció (20,53%) is sokuknál megjelent. Közös pályázat benyújtására az együttműködések 17,22%-a, turisztikai célra 17,88%-a, közösségfejlesztésre 14,57%-a irányult. A gyűjteményezés 15,89%-ban, a többi, gyűjteményekkel kapcsolatos tevékenység (restaurálás, digitalizálás, gyűjteményrendezés, nyilvántartás, állományvédelem) 11-14% között jelent meg az együttműködésekben.

A 4. sz. ábra az együttműködések jellemző formáit mutatja be. A válaszadók több lehetőséget is megjelölhettek (a 151 válaszadó összesen 858 jelölést adott a válaszlehetőségekre).

4. ábra: Az együttműködések jellemző formái (N=858)

Forrás: A kutatócsoport saját adatbázisa, 2020

Ki, mit nyer az együttműködésen?

A múzeumok számára a felsőoktatási kapcsolatokból származó közvetlen eredmény, hogy támogatja tudományos-szakmai tevékenységüket. Az erre irányuló kapcsolatok legjellemzőbb formái a 4. sz. ábrán követhetők: az egyetemi oktatók előadóként szerepelnek

a múzeumi ismeretterjesztő rendezvényeken (6,88%), szakmai tevékenységükbe bevonják az oktatókat és a hallgatókat (mindkettő 4,66%), erősíti tudományos háttérüket (4,31%).

A felsőoktatás számára is számos lehetőséget rejt a múzeumi együttműködés. A válaszok 11,66%-a szerint a hallgatók szakdolgozatukhoz, 10,49%-ban a szakmai gyakorlat helyszínéként, 9,79%-ban kutatásaikhoz egyénileg, 7,46%-ban az elméleti tananyag gyakorlati kiegészítése céljából csoportosan használják a múzeumot. Az is az egyetem számára kedvező, amikor a múzeum helyszínt biztosít az egyetemi rendezvényekhez (5,59%), az oktatók kutatási tevékenységet végeznek a múzeumban (3,61%), továbbá különféle szakmai tevékenységek során a felsőoktatási intézmény tudományos háttérét erősíti a múzeum (3,15%).

Már rövidtávon is kölcsönös előnyök származnak mindkét fél számára az olyan együttműködésekben, amikor közösen szerveznek tudományos rendezvényt (5,24%), együtt végeznek kutatási tevékenységet (4,07%), közös gyakorlati projektben vesznek részt (5,01%), az oktatók kutatási tevékenysége a múzeum gyűjteményét gyarapítja (1,86%), vagy az egyetem kutatási eredményeiből rendeznek kiállítást a múzeumban (1,17%). A múzeumi szakemberek tudására is gyakran épít a felsőoktatás: óraadóként 5,01%-ban, meghívott előadóként 3,61%-ban tanítanak az egyetemeken. Ez a múzeumok számára is előnyös, mert egyrészt a múzeum (és az adott múzeumi szakember) presztízsét növelik a felsőoktatásban tanító munkatársak, másrészt ezáltal bővíthet a múzeumok kapcsolati hálóját és ez utat jelenthet további felsőoktatási együttműködések kialakításához.

Az 5. sz. ábra a 4. sz. ábra adatai alapján készült. Az 5. sz. ábra összesítve mutatja azt, hogy a kapcsolatok mit jelentettek a különböző érdekcsoportok számára. A 4. és a 5. sz. ábrákon a színhasználat következetes, ezáltal az 5. sz. ábra összesített adatainak bontását könnyen követni lehet a 4. ábrán.

5. ábra: Az együttműködések jellemző formáinak csoportosítása érdekhordozók szerint (N=858)

Forrás: A kutatócsoport saját adatbázisa, 2020

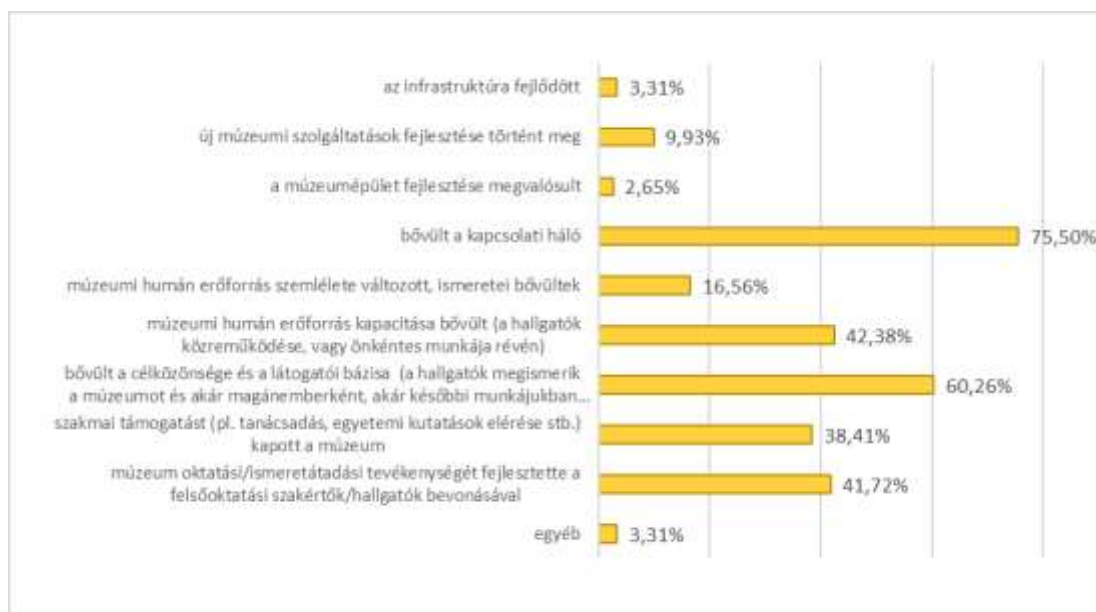
Az 5. sz. ábra szemlélteti, hogy a kutatás alapján jelenleg a kapcsolatokhoz 20,51%-ban a múzeumoknak, 39,39%-ban a hallgatóknak, 12,35%-ban pedig a felsőoktatási intézményeknek, illetve az oktatóknak fűződik nagyobb érdeke, 26,81%-ban pedig egyformán előnyös a kapcsolat mindkét fél számára. A 4. sz. ábra pedig részletezi, hogy az egyes érdekcsoportok milyen tevékenységekre használják a partnerintézményt.

Az 5. sz. ábráról leolvasható, hogy a jelenlegi együttműködésekben elsősorban a felsőoktatás profitál. Összeadva a hallgatói (39,39%) és az egyéb intézményi/oktatói (12,35%) múzeumhasználatot, látható, hogy ez a kapcsolatok több mint felét (54,74%) teszi ki. A felsőoktatás érdek-dominanciáját támasztja alá az 1. sz. ábra is, amely bemutatta, hogy a kapcsolatok 77%-át az egyetem kezdeményezte, vagyis elsősorban számukra volt fontos a múzeumi partnerség.

Látszólag az olyan kapcsolatokból, amikor a hallgatók tanulmányaikhoz/kutatásaikhoz használják a múzeumot, közvetlen előnye nem mindig származik a múzeumnak, de közvetett pozitív hozadéka jelentős. Azok, akik egyetemi tanulmányaik alatt megismerték a múzeumot „belülről” is, képet kapnak arról, hogy milyen sokszínű a múzeumok tevékenysége. A hallgatók múzeumi érzékenyítése hozzájárulhat a pályaorientációhoz, megismerik azokat a lehetőségeket, amelyeket későbbi munkájuk során használhatnak (például a pedagógushallgatók a múzeumpedagógiát), továbbá magánszemélyként célközönséggé válhatnak (más múzeumok számára is) a jövőben.

A múzeumoknak szóló online kérdőívben közvetlenül is rákérdeztünk arra, hogy milyen előnyük származik a felsőoktatási kapcsolatokból – a válaszokat a 6. sz. ábra mutatja. Elsősorban a kapcsolati háló (75,5%), a célközönség (60,26%) és a humán erőforrás (42,38%) bővülését, továbbá az ismeretátadási tevékenységük fejlesztését (41,32%) és egyéb szakmai támogatást (38,41%) említették.

6. ábra: Milyen előnye származott múzeumának az eddigi együttműködés(ek)ből?
(N=151)

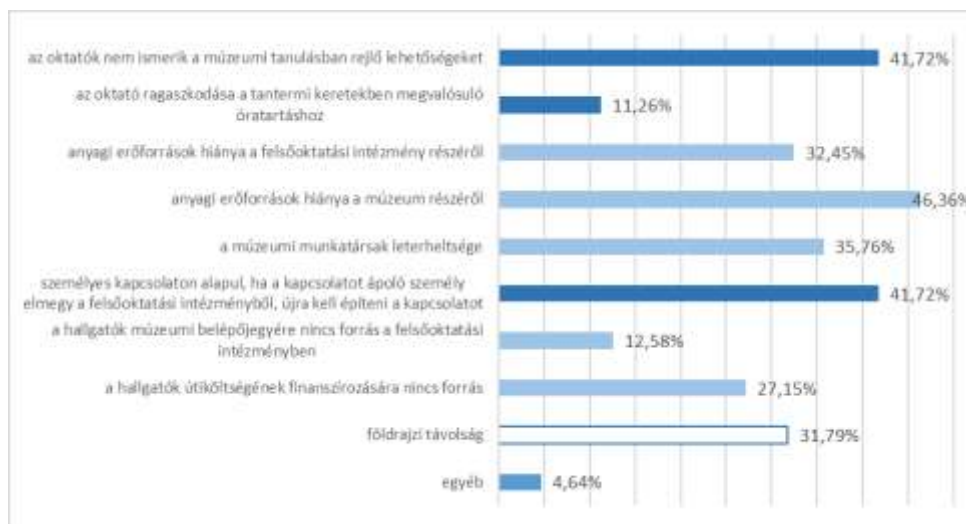

Forrás: A kutatócsoport saját adatbázisa, 2020

Az együttműködést nehezítő tényezők

A felmérés kitért az együttműködést nehezítő tényezők vizsgálatára is, ennek eredményét a 7. sz. ábra mutatja.

7. ábra: Az egyetemek és a múzeumok közötti együttműködés kialakításában, fenntartásában jelentkező legnagyobb kihívások

Forrás: A kutatócsoport saját adatbázisa, 2020

Az online kutatás szerint a legnagyobb problémát a forrás- és kapacitáshiány jelenti (a 7. sz. ábrán világoskékkel jelölt válaszok). Ezek közül is legtöbben az anyagi források hiányát jelölték meg: 46,36% a múzeumi, 32,45% a felsőoktatási oldal pénzügyi korlátait említette. 27,15% szerint nincs pénz a hallgatók utazási költségére, 12,58% pedig nem lát forrást a felsőoktatásban a hallgatók múzeumi belépőjegyének fizetésére. Vannak olyan együttműködések, ahol a múzeumok bevállalják ezeket a költségeket a hallgatók ingyen munkájáért cserébe. Ilyen volt például a Budapesti Corvinus Egyetem Kommunikáció és Médiatudomány szakos hallgatóival megvalósított mintaprogram. Az egyetem a programba a hallgatók munkáját vitte (ellenszolgáltatás nélkül készítettek 13 múzeum számára kommunikációs anyagokat), cserébe a múzeumtól ingyenes belépési lehetőséget kértek a résztvevők számára, továbbá, hogy a Budapesten kívüli múzeumok vállalják be a hallgatók utazási költségeinek fedezését. Ez az együttműködés mindkét fél számára előnyös volt; az útiköltség fizetésénél nagyobb kiadást jelentett volna a múzeumok számára, ha ezzel a feladattal kommunikációs szakembert, vagy céget bíznak meg, a hallgatók pedig a gyakorlatban alkalmazhatták a szemináriumon tanultakat (Kárpáti, 2021). Ez a mintaprogram azért is lehetett sikeres, mert a múzeumtól konkrét, a tanulmányaikhoz kapcsolható feladatot kaptak a hallgatók. Ennek fontosságára mutat rá a strukturált interjúban egy egyetem művészeti intézetének igazgatója is: „Élő feladatokra lenne szükség, ahol alkalmazott művészként pl. kiállítási installációk tervezésébe, vagy grafikai megvalósításba lehetne bevonni hallgatókat. A múzeumi világ és az innováció összekapcsolása történne meg ezáltal. ... A felsőoktatási rendszerben az edukációs célokat betartva gyakorlatilag évközben ingyen dolgoztatjuk a hallgatókat. (...) Értelmezhető, konkrét feladat kiírások, tisztázott keretek szükségesek az együttműködésekhez.”

Az online kutatásban a múzeumi munkatársak leterheltsége (35,76%) is megjelent a nehézségek között. A felsőoktatásban dolgozók kapacitáshiánya az online kutatásból nem látható (nyilván azért, mert a kutatás ezen része csak a múzeumi szakembereket célozta meg), de a strukturált interjúk rávilágítottak, hogy mindkét oldalon probléma a kapacitáshiány, továbbá arra is, hogy a hallgatók utazásának és a belépőjegyek fizetésén kívül milyen költségek finanszírozására kellene még megoldást találni.

„A diákok múzeumlátogatása legtöbbször az anyagiakon bukik el, az utazási költségen, a belépődíjakon és azon, hogy a látogatást valakinek meg is kell szervezni.” (művészeti intézet igazgatója). A kapacitáshiányt, illetve, hogy az együttműködés keretében sem az oktatók, sem a múzeumi szakemberek által végzett plusz munka díjazása nem megoldott, mind a múzeumi, mind a felsőoktatási oldal interjúalanyai közül többen megemlítették.

„A legfőbb hátráltató tényező a humánerőforrás hiánya. A gyakorlatban nincs szakember a kapcsolatok menedzselésére, az együttműködés szervezésére.” (művészeti intézet igazgatója)

„Múzeumi kollégák több félévben tartottak órákat, de mindenféle díjazás nélkül. Sajnos, csak a kolléga lelkiismeretére és jóérzésére van bízva, hogy a múzeumi munka mellett áldoz-e időt arra, hogy a diákokkal foglalkozzon a múzeumban vagy akár az egyetemi órakon.” (bölcsezzettudományi kar tanszékvezetője)

„... az idő és az emberi erő végeessége.(...), hogy egy ember négy-öt lovat megül egyszerre, de a hatodik már sok. Egyszerűen az emberek ereje elfogy. Az együttműködések továbbfejlesztéséhez nagyon komoly emberi erőforrásra lenne szükség” (országos múzeum főigazgató-helyettese).

Az online kérdőíves felmérést kitöltő múzeumi válaszadók 41,72%-a szerint további kihívást jelent az egyetemi kapcsolatok kialakításánál, hogy az oktatók nem ismerik a múzeumi tanulásban rejlő lehetőségeket (7. sz. ábra). Ezt a tényt a strukturált interjúban több egyetemi vezető is megerősítette.

„...a mi részünkről szűk a perspektíva, hogy többségében nem kézenfekvő, hogy múzeumokkal dolgozzunk együtt. Ez nem egy elsődleges gondolata egy szaknak. Ez most másodlagos vagy harmadlagos szinten van. Ez az edukálás, az oktatók és egyetem vezetés edukálása is, hogy mi is lássuk ezekben a lehetőségeket hosszabb távon.” (művészeti egyetem oktatási rektorhelyettese).

Egy felsőoktatási intézmény művészeti intézetének igazgatója konkrét javaslatokat is megfogalmazott a múzeumok felé: „...a tanárokat segíteni kellene a szervezésben, múzeumi csomagokat szeretne az egyetem, célzott ajánlatokat, felajánlásokat várnánk számos tananyaghoz köthető témában”

Következtetések és javaslatok

Az együttműködés mind a muzeális, mind a felsőoktatási intézmények számára számos előnyt jelent, bár a kutatás alapján jelenleg az egyetemeknek nagyobb érdeke fűződik hozzá. Ezt húzza alá az is, hogy a jelenlegi kapcsolatok 77%-át a felsőoktatás kezdeményezte, továbbá a kapcsolatok 54,74%-ában inkább a felsőoktatás használja a múzeumot (5. sz. ábra).

A múzeumok jó terepet nyújtanak a hallgatók ismeretbővítéséhez (elmélet a gyakorlatban), szakmai fejlődéséhez (kutatási terep), új módszerek gyakorlati alkalmazásához, kompetenciafejlesztéséhez, továbbá az oktatók és az egyetem szakmai háttérét is erősíthetik (pl. kutatások, közös projektek).

A múzeumok is sokat profitálnak ez együttműködésből. A jövőbeli múzeumhasználók (pl. pedagógusok, látogatók) köre bővül azáltal, hogy a hallgatók egyetemi éveik alatt közelebbről megismerik a múzeumi tevékenységeket illetve kutatási célú használhatóságát. Szélesedik a múzeumok kapcsolati hálójája, ami újabb lehetőségeket nyithat meg akár a kutatás, közös projektek, vagy humán erőforrás területén. A hallgatók gyakornoki munkájukkal (időszakosan) enyhíthetik a múzeumok humán erőforrás gondjait, továbbá új szemléletet vihetnek az intézményekhez. Az együttműködések hozzájárulhatnak a múzeum ismeretátadási tevékenységének fejlesztéséhez, új szolgáltatások bevezetéséhez, szakmai munka erősítéséhez, illetve a presztízs növeléséhez. Ez utóbbi nem csupán intézményi, de személyi szinten is fontos: az egyetemeken oktató múzeumi dolgozók szakmai tekintélyét erősíti az óraadás.

Az együttműködések számának és mélységének növelését több tényező segíthetné elő.

Szükség lenne pénzügyi forrásokat biztosítani a hallgatók múzeumi belépőjegyének, utazási és egyéb felmerülő költségének, továbbá az együttműködésben koordináló szerepet plusz munkaként vállaló egyetemi oktatók és múzeumi szakemberek díjazásának fedezetéhez. Ez utóbbi megoldást jelenthetne a mindkét oldalon jelentkező kapacitáshiányra is. Amennyiben az intézményi együttműködések koordinálásának mind a múzeumi, mind a felsőoktatási oldalon lenne egy teljes, vagy részmunkaidős fizetett felelőse, az a probléma is megoldódna, hogy jelenleg a kapcsolatok erősen személyfüggők, ismeretségeken alapulnak.

Az együttműködések finanszírozásával azonban nem hárulna el minden akadály; a 19, külső forrásból finanszírozott múzeumpedagógiai mintaprojekt ugyanis rávilágított az anyagiakon túlmutató nehézségekre is. Ott a legnagyobb gondot a hallgatók múzeumi programokon való részvételének biztosítása okozta, ugyanis kevés volt az erre fordítható szabadidejük. Amennyiben más településen található a múzeum és az egyetem, az utazási idő is nehezítő faktorként jelenik meg. Ennek áthidalására a szeminárium óraszámába épített múzeumi gyakorlati rész jelenthetne megoldást, vagy a múzeumi munkához szorosán kapcsolódó szakok esetén a duális képzés bevezetése.

A hallgatók és az egyetemi oktatók múzeumhasználatát elősegítő ösztönzőrendszer is hozzájárulhatna a partnerkapcsolatok elmélyítéséhez. A kutatásból kiderült, hogy sok oktató nem ismeri a múzeumokban rejlő oktatási, kutatási, tudományos ismeretbővítési lehetőségeket, ezért szükség lenne módszertani támogatást nyújtani a felsőoktatásnak, amely megismerteti velük a múzeumi tevékenységek széles körét és rávilágít a múzeumi partnerség előnyeire.

Mindemellett a múzeumi szakembereket is támogatni kellene módszertannal, jó gyakorlatok megismertetésével annak érdekében, hogy megismerjék a felsőoktatási partnerségben rejlő lehetőségeket, az együttműködés kölcsönös előnyeit, merjenek kezdeményezőként fellépni. Különösen a kevesebb egyetemi kapcsolattal rendelkező alacsonyabb

klasszifikációjú múzeumok szorulnak bátorításra hazai és külföldi pozitív példák megismertetésén keresztül, hiszen pont a múzeumpedagógiai mintaprojektek igazolták, hogy a kisebb (területi múzeum és annál alacsonyabb szakmai besorolású) intézmények is lehetnek értékes partnerek az egyetemek számára (Hadnagy-Portik & Káldy, 2019).

Irodalomjegyzék

- Hadnagy-Portik, P., & Káldy, M. (2019). *Dióhéjban a mintaprojektekről. Múzeumi mintaprojekt útmutató* Staféta füzetek, 1. Szabadtéri Néprajzi Múzeum–Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ. https://mokk.skanzen.hu/admin/data/file/20200103/mp_kiadvanyok_1.pdf
- Havasi, B., & Major, K. (2019). *A mi városunk másképp! Kulturális termékfejlesztés. A Balatoni Múzeum mintaprojektje*. Staféta füzetek, 2. Szabadtéri Néprajzi Múzeum–Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ. <https://mokk.skanzen.hu/20200414stafeta-fuzetek-2-a-mi-varosunk-maskepp-kulturalis-termekfejleszt-es-a-balatoni-muzeum-mintaprojektje>
- Káldy, M. (2021). Partnerségben a felsőoktatással. Múzeum – köznevelési intézmény – felsőoktatási intézmény partneri kapcsolatának rendszere. In Bereczki I. & Nagy M. (Szerk.) *Érték, hatás, változás. Írások A mi múzeumunk kiemelt projekt eredményeiről. Múzeumi iránytű* 29. (pp. 227-250). Szabadtéri Néprajzi Múzeum–Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ. https://mokk.skanzen.hu/admin/data/file/20200131/muzir_29_2_web.pdf
- Kárpáti, A. (2021. május 10-11.). *Múzeumi kommunikáció felsőoktatási együttműködéssel – egy mintaprogram tapasztalatai*. (Konferencia előadás) IX. Országos és V. Nemzetközi Múzeumandragógiai Konferencia, Szombathely. <https://www.youtube.com/watch?v=ZTutL3TsG6s>
- Koltai, Zs. (2021. május 10.). *Hogyan látja a felsőoktatás a múzeumokkal való kapcsolatot és továbbfejlesztési lehetőségeit? Az országos kutatás egyik oldala*. (Konferencia előadás) IX. Országos és V. Nemzetközi Múzeumandragógiai Konferencia, Szombathely. <https://www.youtube.com/watch?v=Wa-T7IBkbv8&t=2949s>
- Koltai, Zs., Reisz, T., & Kocsis, M. (2021). *Múzeumpedagógiai mintaprojektek – Eredményességvizsgálat és együttműködés a felsőoktatással. Kutatási jelentés II*. Szabadtéri Néprajzi Múzeum–Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ. <https://mokk.skanzen.hu/20210712muzeumi-iranytu-31-2>
- Kocsis, M., Koltai, Zs., & Reisz, T. (2018). *Múzeumpedagógiai tapasztalatok és igények a hazai pedagógusok körében*. Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar. <https://mokk.skanzen.hu/admin/data/file/20190123/pte-kutatasi-jelentes-zarotanutmany-vegleges.pdf>
- Nagy, M., Pacsika, M., & Szu, A. (2021). *Múzeum és felsőoktatás. Kutatási jelentés I*. Szabadtéri Néprajzi Múzeum–Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ. <https://mokk.skanzen.hu/20210712muzeumi-iranytu-31-1>

Mellékletek

1. sz. melléklet: Online kérdőív a muzeális intézményeknek a múzeum és a felsőoktatás kapcsolatáról

Forrás: Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, 2020

Online kérdőív a muzeális intézményeknek

Tisztelt Kolléga!

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ országos kutatást indít a muzeális és a felsőoktatási intézmények kapcsolatának feltérképezésére. A kutatás célja, hogy rávilágítson az együttműködés jelen gyakorlatára, kölcsönös előnyeire, nehézségeire. Ez a kutatás alapját képezi egy jövőbeni módszertani fejlesztésnek és az ahhoz kapcsolódó képzéseknek, programoknak, amelyekkel a hazai muzeális intézményeket kívánjuk támogatni. Munkánkról, letölthető kiadványainkról tájékozódhat a www.mokk.skanzen.hu oldalunkon, vagy kövessen bennünket a Facebookon: Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ. A tapasztalatok felméréséhez készített rövid kérdőív kitöltésével nagyban segíti munkánkat! A kérdőívet kérjük, hogy 2020. április 30-ig szíveskedjen kitölteni.

Köszönjük az együttműködését, és a mielőbbi, gyors választ!

A kutatás a Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek című, EFOP 3.3.3. -VEKOP-16-2016-00001 azonosító számú projekt keretében valósul meg. A kérdőíveket anonim módon kezeljük az adatvédelmi irányelveknek megfelelően. <https://mokk.skanzen.hu/felhasznalasi-feltetelek> *

1. A kérdőíveket anonim módon kezeljük az adatvédelmi irányelveknek megfelelően. <https://mokk.skanzen.hu/felhasznalasi-feltetelek>

Az adatvédelmi irányelveket megismertem, és elfogadom.

2. A muzeális intézmény neve

3. Kérjük, adja meg az Ön által képviselt muzeális intézmény (tagintézmény) működési engedélyben szereplő szakmai besorolását (csak egy válasz adható)!

- országos múzeum
- országos szakmúzeum
- megyei hatókörű városi múzeum
- területi múzeum
- tematikus múzeum
- közérdekű muzeális gyűjtemény
- közérdekű muzeális kiállítóhely
- egyéb...

4. Kérjük, jelölje, hogy a muzeális intézmény mely megyében található (csak egy válasz adható)! *

- Bács-Kiskun
- Baranya

- Békés
- Borsod-Abaúj-Zemplén
- Budapest
- Csongrád
- Fejér
- Győr-Moson-Sopron
- Hajdú-Bihar
- Heves
- Jász-Nagykun-Szolnok
- Komárom-Esztergom
- Nógrád
- Pest
- Somogy
- Szabolcs-Szatmár-Bereg
- Tolna
- Vas
- Veszprém
- Zala

5. Kérjük, jelölje meg, hogy milyen beosztásban dolgozik! *

- felsővezető
- középvezető
- munkatárs

6. Intézménye rendelkezik stratégiai tervvel, vagy egyéb stratégiai jellegű dokumentummal? (egy válasz jelölhető meg)? *

- igen, stratégiai tervvel
- igen, egyéb stratégiai jellegű dokumentummal
- nem
- nem tudom

7. Milyen egyéb stratégiai jellegű dokumentummal rendelkezik intézménye?

8. A múzeum stratégiai tervében vagy egyéb stratégiai dokumentumában szerepel-e a felsőoktatással való együttműködés? (egy válasz jelölhető meg)

- igen
- nem
- nem tudom

9. A múzeumnak van-e, vagy az elmúlt három évben volt-e kapcsolata felsőoktatási intézménnyel? (együttműködés alatt értendő: alkalmi [évi egy-két alkalom], vagy állandó jelleggel [évi két alkalomnál több] felsőoktatási oktatóval, hallgatókkal, tanszékkel, karral, az egész intézménnyel) (egy válasz jelölhető meg) *

- igen, van múzeumi kollégánk, aki felsőoktatásban is tanít, de nincs együttműködés
- az intézményeink között
- igen, alkalmi kapcsolatunk van (évi egy-két alkalom)
- igen, állandó együttműködésünk van (évi két alkalomnál több)
- nincs kapcsolat

10. Mivel indokolja a kapcsolat hiányát? (több válasz is megjelölhető)

- a felsőoktatás számára nem tud segítséget nyújtani muzeális intézményünk
- muzeális intézményünk számára nem tud segítséget nyújtani egy felsőoktatási intézmény
- nincs a településen / közelben felsőoktatási intézmény, amellyel kapcsolatot lehetne kialakítani
- nincs olyan tevékenység a múzeumban, amely indokolná a kapcsolat felvételét
- nincs kapcsolatunk a felsőoktatási intézményhez
- múzeumunkban nincs rá kapacitás
- nem merült fel erre vonatkozó igény felsőoktatási intézmény részéről
- múzeumunkon belül nem merült fel ezzel kapcsolatos elképzelés
- egyéb...

11. Milyen tényezőknek kellene teljesülnie Ön szerint ahhoz, hogy több muzeális intézmény és felsőoktatási intézmény építsen ki egymással kapcsolatot? (Több válasz is megjelölhető) *

- nyitottabb hozzáállás a felsőoktatás részéről a muzeális intézmények irányába
- nyitottabb hozzáállás a muzeális intézmények részéről a felsőoktatás irányába
- szemléletváltoztatás és módszertani támogatás a felsőoktatás számára arra vonatkozóan, hogy mitől lehet hatékony és előnyös számukra a muzeális intézménnyel kiépítendő kapcsolat és hogyan tudják őket megnyerni partnernek
- szemléletváltoztatás és módszertani támogatás a múzeumok számára arra vonatkozóan, hogy mitől lehet hatékony és előnyös számukra a felsőoktatással kiépítendő kapcsolat és hogyan tudják őket megnyerni partnernek
- pénzügyi forrás a kapcsolat kiépítésére és fenntartására (pl. a hallgatók utazási
- költségének, a közös program kidolgozásának, megvalósításának költségtérítésére és egyéb költségek fedezésére)
- kapacitásbővítés a múzeumban
- kapacitásbővítés a felsőoktatásban
- nem látom esélyét a jövőbeni kapcsolatnak
- nem tudom
- egyéb...

12. Kérjük, jelölje meg, hány felsőoktatási intézménnyel tart fenn az Ön múzeuma partnerkapcsolatot! (egy válasz jelölhető meg)

- 1
- 2
- 3
- 3-nál több, éspedig:

13. Kérjük, jelölje meg, melyik állítás igaz a múzeum – felsőoktatási intézmény(ek) földrajzi távolságára! (több válasz is megjelölhető) *

- az intézmények ugyanazon a településen találhatóak
- az intézmények max. 50 km-es távolságban találhatóak egymástól
- az intézmények 51-100 km távolságban találhatóak egymástól

- az intézmények 101-200 km távolságra találhatóak egymástól
 - az intézmények távolsága egymástól 201 km-nél nagyobb
14. Ki a múzeumon belül a kijelölt felelőse a felsőoktatással való kapcsolattartásnak?
(egy válasz jelölhető meg) *
- a múzeumigazgató
 - a tudományos igazgató/titkár
 - az, aki oktat az adott egyetemen
 - egyéb munkakörben dolgozó
 - nincs dedikált felelős, többen is foglalkoznak vele
15. Kérjük, jelölje meg, milyen karok/szakirányok hallgatóival és/vagy oktatóival van kapcsolatuk! (több válasz is megjelölhető) *
- természettudomány
 - művészet
 - irodalom
 - pedagógia
 - óvodapedagógia
 - marketing
 - kommunikáció
 - gazdaságtan
 - turisztika – vendéglátás
 - építészet
 - kereskedelem
 - színház- és filmművészet
 - történelem
 - régészet
 - néprajz
 - egyéb...
16. Kérjük, jelölje meg, melyik állítás igaz az együttműködés(ek)re (több válasz is megjelölhető) *
- A múzeum egy, vagy több munkatársa tanít felsőoktatási intézményben, de a múzeum és az adott felsőoktatási intézmény között nincs más kapcsolat.
 - A múzeum egy, vagy több munkatársa tanít felsőoktatási intézményben, a múzeum és az adott felsőoktatási intézmény közötti együttműködés más közös tevékenységre is kiterjed.
 - Csak személyes kapcsolaton alapuló együttműködés van, alkalmi jelleggel.
 - A partnerkapcsolat megállapodásban rögzített együttműködésen alapul.
 - Hosszútávú együttműködés van, de nincs írásban rögzítve VAGY nem kötötünk együttműködési megállapodást.
 - Rövidtávú, bizonyos feladatra vagy projektre vonatkozó együttműködés van, ami nincs írásban rögzítve.
 - egyéb...
17. Kérjük, jelölje meg, milyen módon jött(ek) létre a kapcsolat(ok)? (több válasz is megjelölhető) *
- a múzeum egy, vagy több munkatársa az adott felsőoktatási intézményben tanít, rajta/rajtuk keresztül

- a múzeum valamely munkatársának a gyermeke az adott felsőoktatási intézmény hallgatója és rajta keresztül
- a múzeum előzetes személyes kapcsolat nélkül kereste meg a felsőoktatási intézményt.
- a felsőoktatási intézmény előzetes személyes kapcsolat nélkül kereste meg a múzeumot
- a felsőoktatási intézmény kereste meg a múzeumot már meglévő személyes kapcsolaton keresztül
- nem tudom
- egyéb.....

18. Kérjük, jelölje meg, milyen forma jellemzi az együttműködés(eke)t! (több válasz is lehetséges) *

- a hallgatók szakmai gyakorlatának helyszíne a múzeum
- az intézmények közös gyakorlati projektben vettek/vesznek részt
- az intézmények közös kutatási tevékenységet végeznek
- az intézmények közös tudományos rendezvényt szerveznek
- a hallgatók az elméleti tananyag gyakorlati kiegészítése céljából csoportosan keresik fel a múzeumot ad hoc jelleggel
- a hallgatók kutatásaikhoz használják, egyénileg keresik meg a múzeumot
- a hallgatók szakdolgozatukhoz használják a múzeumot
- a múzeum tudományos háttérét erősíti a felsőoktatási intézmény
- a felsőoktatási intézmény tudományos háttérét erősíti a múzeum
- a múzeum szakmai tevékenységébe bevonja a felsőoktatási intézmény oktatóját /oktatóit
- a múzeum szakmai tevékenységébe bevonja a felsőoktatási intézmény hallgatóit
- a múzeumi kolléga óraadóként részt vesz a felsőoktatási intézmény oktatási tevékenységében
- a múzeumi kolléga meghívott vendégelőadóként vesz részt a felsőoktatási intézmény oktatói tevékenységében
- az oktatók kutatási tevékenységet végeznek a múzeumban
- az oktatók kutatási tevékenysége a múzeum gyűjteményét gyarapítja
- az oktatók előadóként szerepelnek a múzeum ismeretterjesztő rendezvényein
- az egyetem kutatási eredményeiből az oktatók és hallgatók kiállítást rendeznek a múzeumban
- a múzeum helyszínt biztosít a felsőoktatási intézmény által szervezett rendezvényhez
- egyéb...

19. Kérjük, jelölje meg, eddig milyen múzeumi szakterületen történt(ek) az együttműködés(ek)? (több válasz is megjelölhető) *

- gyűjteménygyarapítás
- terepmunka, ásatás, felmérőtábor
- nyilvántartás
- állományvédelem
- tudományos feldolgozás
- képzés
- kiállításrendezés

- gyűjteményrendezés
- restaurálás
- digitalizálás
- múzeumi ismeretátadás
- kommunikáció
- publikáció
- turizmus
- rendezvényszervezés
- projekt megvalósítás
- közös pályázat benyújtás
- közösségfejlesztés
- múzeumépület állagmegóvása, felújítása
- egyéb infrastrukturális fejlesztés
- egyéb...

20 Kérjük, jelölje meg, milyen előnye származott múzeumának az eddigi együttműködés(ek)ből! (több válasz is megjelölhető) *

- a múzeum oktatási/ismeretátadási tevékenységét fejlesztette a felsőoktatási szakértők/hallgatók bevonásával
- szakmai támogatást (pl. tanácsadás, egyetemi kutatások elérése, stb.) kapott a múzeum
- bővült a célközönsége és a látogatói bázisa a hallgatóknak köszönhetően (a hallgatók
- megismerik a múzeumot és akár magánemberként, akár későbbi munkájukban használják)
- a múzeumi humán erőforrás kapacitása bővült (a hallgatók közreműködése vagy önkéntes munkája révén)
- a múzeumi humán erőforrás szemlélete változott, ismeretei bővültek
- bővült a kapcsolati háló
- a múzeumépület fejlesztése megvalósult
- új múzeumi szolgáltatások fejlesztése történt meg
- az infrastruktúra fejlődött

21. Kérjük, jelölje meg, milyen további várható / távlati előnye származik az Ön múzeumának a felsőoktatással fenntartott kapcsolatból? (több válasz is megjelölhető) *

- munkaerő-utánpótlás biztosítása (a hallgatók ösztönzése arra, hogy az adott múzeumba jöjjenek dolgozni egyetemi tanulmányaik lezárulását követően)
- a múzeum (tudományos, oktatási stb.) tevékenységéhez egyetemi háttér biztosítása
- a felsőoktatásban tanuló diákok célcsoportjának megszólítása és bevonása, a látogatói létszám növelése
- kutatási/egyéb projektekhez való kapcsolódás lehetősége
- egyéb...

22. Kérjük, jelölje meg, Ön szerint milyen előnye származott/származik a felsőoktatási intézménynek a múzeummal való együttműködésből? (több válasz is megjelölhető)

- új módszerek gyakorlati alkalmazását tanulhatják meg a hallgatók (pl. drámapedagógia, múzeumpedagógia, élménypedagógia, speciális és hátrányos helyzetűek elérésére/fejlesztésére használt módszerek, kutatómódszertan stb.)
- a hallgatók az elméleti tananyag gyakorlati alkalmazását megismerhetik

- hallgatók kompetenciafejlesztése
 - leendő hallgatók toborzása a múzeum középiskolai kapcsolatain keresztül
 - kutatásokhoz szakmai háttér és terep biztosítása
 - múzeumi alapismeretek, a „múzeumiség” megismertetése
 - egyéb...
23. Melyek a legnagyobb kihívások (akadályok) az egyetem és a múzeumok közötti együttműködés kialakításában, fenntartásában? (több válasz is megjelölhető) *
- földrajzi távolság
 - a hallgatók útiköltségének finanszírozására nincs forrás
 - a hallgatók múzeumi belépőjegyére nincs forrás a felsőoktatási intézményben
 - személyes kapcsolaton alapul, ha a kapcsolatot ápoló személy elmegy a felsőoktatási intézményből, újra kell építeni a kapcsolatot
 - a múzeumi munkatársak leterheltsége anyagi erőforrások hiánya a múzeum részéről
 - további anyagi erőforrások hiánya a felsőoktatási intézmény részéről
 - az oktató ragaszkodása a tantermi keretekben megvalósuló óratartáshoz
 - az oktatók nem ismerik a múzeumi tanulásban rejlő lehetőségeket
 - egyéb...
24. Milyen tényezőknek kellene teljesülnie Ön szerint ahhoz, hogy a múzeumok a jelenleginél nagyobb szerepet vállaljanak a felsőoktatási intézmények oktatási tevékenységében/ tudományos, szakmai munkájában? (több válasz is megjelölhető) *
- nyitottabb hozzáállás a felsőoktatási intézmények részéről a múzeumok irányába
 - nyitottabb hozzáállás a muzeális intézmények részéről a felsőoktatási intézmények irányába
 - szemléletváltoztatás és módszertani támogatás a felsőoktatás számára, amely megmutatja, hogy miként tudják megnyerni partnernek a múzeumokat, továbbá mitől lehet hatékony és előnyös számukra a muzeális intézménnyel fenntartott kapcsolat
 - a múzeum, mint intézmény, illetve a múzeum lényegének megismertetése a felsőoktatási intézményekkel
 - szemléletváltoztatás és módszertani támogatás a múzeumok számára, hogy miként tudják megnyerni a felsőoktatást partnernek, továbbá mitől lehet hatékony és előnyös számukra a felsőoktatási intézménnyel fenntartott kapcsolat
 - pénzügyi forrás a kapcsolat kiépítésére és fenntartására (pl. a hallgatók utazási költségeire, a közös program kidolgozóinak, megvalósítóinak költségtérítésére és egyéb költségek fedezésére)
 - kapacitásbővítés a múzeumban
 - kapacitásbővítés a felsőoktatásban
 - a múzeum a jelenleginél nagyobb mértékben támogassa az oktatók és a hallgatók kutatási tevékenységét online adatbázisok révén
 - a múzeum a jelenleginél nagyobb mértékben támogassa az oktatók és a hallgatók kutatási tevékenységét virtuális kiállítások biztosítása által
 - a múzeum a jelenleginél nagyobb mértékben támogassa az oktatók és a hallgatók kutatási tevékenységét a múzeumi munkatársak publikációinak online közzététele által.

- az egyetemi oktatók intézményi ösztönzése (intézetigazgatók, dékánok) a múzeumi honlapok, adatbázisok és múzeumi helyszínek oktatási tevékenységben való alkalmazására
- a hallgatók érdekeltté tétele a múzeumlátogatásban
- az együttműködő partnerek közötti egyenlőség (vagyis nincs alá-fölé rendeltségi viszony)
- az együttműködések közös és pontos megtervezése, az együttműködés stratégiájának közös kialakítása
- a kapcsolattartás sűrűségének és módjának megfogalmazása
- az együttműködés átláthatósága, nyitottsága a nyilvánosság felé
- nem látom esélyét a jövőbeni kapcsolatnak
- egyéb...

25. A kutatás második szakaszában telefonos interjút készítünk néhány intézmény munkatársával. Kérjük, amennyiben hozzájárul, hogy munkatársunk telefonon felkeresse, szíveskedjen megadni elérhetőségét!

Köszönjük válaszát!

2. sz. melléklet: Online kérdőív a mintaprojektgazda intézményeknek, felsőoktatási kapcsolatukról

Forrás: Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, 2020

Kedves Kolléga!

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ (MOKK) országos kutatást indít a muzeális és a felsőoktatási intézmények kapcsolatának feltérképezésére. A kutatás célja, hogy rávilágítson az együttműködés jelen gyakorlatára, kölcsönös előnyeire, nehézségeire. Ez a kutatás alapját képezi egy jövőbeni módszertani fejlesztésnek, amely arra szolgál, hogy mindkét terület minél jobban ki tudja használni az együttműködésben rejlő lehetőségeket. A kutatás a Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek című, EFOP 3.3.3. -VEKOP-16-2016-00001 azonosító számú kiemelt projekt keretében valósul meg. A kutatás részeként a mintaprojektekben megvalósult felsőoktatási együttműködések is vizsgáljuk, ezért az Önök mint mintaprojektgazda intézmény tapasztalatai különösen értékesek számunkra. Kérjük, hogy segítse a munkánkat azzal, hogy 2020. április 30-ig kitölti a kérdőívet!

Köszönjük az együttműködését és a mielőbbi, gyors válaszát!

1. A kérdőíveket anonim módon kezeljük az adatvédelmi irányelveknek megfelelően. <https://mokk.skanzen.hu/felhasznalasi-feltetelek>

Az adatvédelmi irányelveket megismertem és elfogadom.

2. A muzeális intézmény neve

3. Kérjük, adja meg az Ön által képviselt muzeális intézmény (tagintézmény) működési engedélyben szereplő szakmai besorolását (csak egy válasz adható)!

- országos múzeum
- országos szakmúzeum
- megyei hatókörű városi múzeum
- területi múzeum
- tematikus múzeum
- közérdekű muzeális gyűjtemény
- közérdekű muzeális kiállítóhely
- egyéb...

4. Kérjük, jelölje, hogy a muzeális intézmény mely megyében található (csak egy válasz adható)!

- Bács-Kiskun
- Baranya
- Békés
- Borsod-Abaúj-Zemplén
- Budapest
- Csongrád
- Fejér
- Győr-Moson-Sopron
- Hajdú-Bihar
- Heves
- Jász-Nagykun-Szolnok
- Komárom-Esztergom
- Nógrád
- Pest
- Somogy
- Szabolcs-Szatmár-Bereg
- Tolna
- Vas
- Veszprém
- Zala

5. Kérjük, jelölje meg, milyen beosztásban dolgozik!

- felsővezető
- középvezető
- munkatárs

6. A mintaprojekt címe:

- A mi városunk másképp
- IKSZ – történetek a bőröndből
- Közös(térben)ségben
- Kortársítás - Kortárs képzőművészeti interpretációt segítő és népszerűsítő mintaprojekt
- Építs közösséget! Közösségi élmény és múzeumi interpretáció középiskolás csoportok bevonásával – Kiállítási és közösségi terek közoktatási hasznosításának megújítása a Herman Ottó Múzeum Papszer épületében
- Kulturális játszóterek – Óvodások fejlesztése játékmúzeumi módszerekkel

- Játszd el magad! Hátrányos helyzetű, SNI-s, fejlesztésre szoruló tanulók fejlesztése múzeumi módszerekkel
 - Hagyma-ma, Újratervezés, Testhönálló textíliák – A szakképzéstől a kreatív iparágakig, múzeumi katalizálással
 - Víz-kör. Élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése a szakképző iskolák diákjai számára, pályaorientáció
 - Páratlan. Lépésről lépésre egy ismeretlen ismerőssel – muzeális intézmény helyi beágyazódása és hálózatosodása a közoktatási területtel
 - Rica, rica kukorica... Tájházi program az óvodások helyi fejlesztéséért
 - Ki vagyok én? Én mondom meg! - Az irodalmi múzeum lehetséges szerepei a korai iskolaelhagyás kockázatának csökkentésében a kulturális identitás árnyalt értelmezését és megélését célzó múzeumpedagógiai programok segítségével
 - Tied a gyűjtemény! – digitalizált gyűjtemények oktatási hasznosítása
 - Tárgyak, sorsok, emberek
 - A divat elhalványul, a stílus örök – a szakképzéstől a kreatív iparágakig múzeumi katalizálással
 - My Story. Közösségi videózás a múzeumban
 - Hová mész? Tiéd a múzeum!
 - Mestereknek Mestere - Épített örökség védelme, hagyományos szaktudás átadása, élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése a szakképző iskolák diákjai számára.
 - DigiMúzeum
7. A mintaprojekt megvalósításában közreműködő felsőoktatási intézmény neve :
8. A mintaprojekt megvalósításában közreműködő felsőoktatási intézmény települése
9. Kar és tanszék:
10. Mintaprojekt megvalósításban közreműködő egyetemi oktatók száma (egy válasz jelölhető meg)
- 1
 - 2
 - 3-5
 - 5-nél több
11. Mintaprojekt megvalósításba bevont hallgatók száma (egy válasz jelölhető meg)
- 1-5
 - 5-10
 - 10-15
 - 15-nél több
12. Milyen szempontok alapján választotta ki a múzeum a mintaprojekt megvalósításához az adott felsőoktatási intézményt/kart/tanszéket/stb.? Több válasz is megjelölhető.
- a mintaprojekt témája alapján
 - volt már korábban / jelenleg is van kapcsolat a kiválasztott egyetemmel
 - személyes kapcsolatok alapján
 - a múzeum munkatársa oktat a felsőoktatási intézményben

- a településen működik az intézmény
 - egyéb...
13. Hogyan történt a felkészülés a múzeum és a felsőoktatási intézmény együttműködésére? Kérjük, jelölje meg azt, amelyik állítás igaz Önökre! Több válasz is megjelölhető.
- Készült az együttműködés céljait, tartalmát megfogalmazó dokumentum.
 - Szerveztünk a múzeum és a felsőoktatási intézmény munkatársainak részvételével előkészítő megbeszélést, műhelymunkát
 - Csak e-mailen és telefonon keresztül intéztük az együttműködés előkészítését, személyes találkozás nem történt.
 - egyéb...
14. Milyen feladatokat végeztek az egyetemi oktatók a mintaprojektben? Több válasz is megjelölhető.
- szakmai segítséget nyújtottak a program kidolgozásához / megvalósításához
 - bevonták a hallgatókat a projektbe
 - speciális kurzust dolgoztak ki/indítottak a hallgatóknak a projekthez kapcsolódva
 - beépítették a tevékenységet a felsőoktatási képzés során a szemináriumi munkába
 - oktatást tartottak a múzeumi szakemberek számára
 - lehetőséget biztosítottak a múzeumi szakembereknek arra, hogy előadást / szakmai napot tartsanak a hallgatóknak
 - megszervezték, hogy a hallgatók részt vegyenek a múzeumi programokon
 - egyéb...
15. Milyen feladatokat végeztek a hallgatók a mintaprojektben? Több válasz is megjelölhető.
- szakmai segítséget nyújtottak a program kidolgozásához / megvalósításához
 - részt vettek a programok lebonyolításában
 - részt vettek a kutatásban
 - csak megfigyelőként vettek részt
 - a kommunikációban vettek részt
 - egyéb...
16. Volt az egyetem részéről kijelölt felelőse az együttműködésnek? (egy válasz jelölhető meg)
- igen
 - nem
17. Kérjük jelölje meg a kapcsolattartó egyetemi státuszát! (egy válasz jelölhető meg)
- egyetemi oktató
 - asszisztens
 - hallgató
 - egyéb...
18. Kikkel tartották a mintaprojekt megvalósítása során a kapcsolatot? (egy válasz jelölhető meg)
- csak oktatókkal
 - csak hallgatókkal

- asszisztenssel, hallgatókkal és oktatókkal vegyesen
 - egyéb...
19. Milyen módon ösztönözték a hallgatókat a mintaprojektben való részvételre? Több válasz is megjelölhető.
- kötelezővé tették számukra a részvételt
 - választható kurzusként kredit pontot kaphattak érte
 - önkéntesen vettek részt, nem kaptak érte semmit
 - a tapasztalataikról írt szemináriumi dolgozatot, a kutatásban való részvételt, a projekt megvalósításában való részvételt szerepeltethették a portfóliójukban
 - finanszírozták a múzeumba való eljutásuk költségét
 - a múzeum kidolgozott a hallgatók számára ösztönzőcsomagot (pl. ingyenes, vagy kedvezményes belépés, vagy programban való részvétel bizonyos ideig stb.)
 - egyéb...
20. Melyek voltak a hallgatók múzeumi tevékenységben való részvételét akadályozó tényezők? Több válasz is megjelölhető.
- földrajzi távolság
 - hallgatóknak kevés szabadidejük volt arra, hogy elmenjenek a múzeumba, hogy részt vegyenek a projektben
 - nem ismerték a múzeumot, mint intézményt, illetve a múzeum lényegét
 - hallgatók érdeklődésének, motiváltságának a hiánya
 - nem volt megfelelő az információáramlás a múzeum és az egyetem között, így kevés hallgató tudott a lehetőségről
 - a múzeumnak nem volt kapacitása fogadni, felkészíteni a hallgatókat
 - egyéb...
21. A mintaprojekt végén értékelte a felsőoktatási intézmény az együttműködés tapasztalatait, eredményét? (egy válasz jelölhető meg)
- igen
 - nem
 - nem tudom
22. A mintaprojekt zárását követően a múzeumok értékelték az együttműködés eredményét? (egy válasz jelölhető meg)
- igen, együtt értékeltük a felsőoktatási partnerrel
 - igen, a múzeum az értékelést önállóan készítette el
 - nem
23. A múzeum eljuttatta az értékelés eredményét a felsőoktatási intézménynek? (egy válasz jelölhető meg)
- igen
 - nem
24. Mi volt az oka annak, hogy nem készült értékelés az együttműködés eredményéről?
- kapacitáshiány
 - időhiány
 - nem szoktunk utólagos értékelést készíteni

- nem tudjuk, hogyan kell utólagos értékelést készíteni
 - egyéb...
25. A mintaprojekt zárása után miként folytatódott az együttműködés a felsőoktatási intézménnyel? Kérjük, jelölje meg, melyik állítás igaz Önökre!
- azóta nincs együttműködés a felsőoktatási intézménnyel
 - a mintaprojekt eredményeként a múzeum látogatása beépült a tanrendbe
 - szakmai gyakorlatra jönnek a hallgatók a múzeumba
 - szakdolgozatának témájaként több hallgató a múzeumot választotta
 - újabb közös program indításán gondolkodnak
 - az oktatók továbbra is szakmai tanácsadást nyújtanak a múzeumnak
 - egyéb...
26. Kérjük jelölje meg annak okát, hogy miért nincs a mintaprojekt zárása óta együttműködés a felsőoktatási intézménnyel! Több válasz is megjelölhető.
- nincs pénz újabb projekt indítására, amibe a múzeum az egyetemet bevonhatná
 - az egyetem részéről nincs igény a kapcsolat folytatására
 - az egyetem részéről nincs kapacitás a kapcsolat folytatására
 - a múzeum részéről nincs igény a kapcsolat folytatására
 - a múzeum részéről nincs kapacitás a kapcsolat folytatására
 - egyéb...

Köszönjük válaszát!

3. sz. melléklet: Online kérdőív a mintaprojektekben mentorált intézményeknek

Forrás: Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, 2020

Kedves Kolléga!

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ (MOKK) országos kutatást indít a muzeális és a felsőoktatási intézmények kapcsolatának feltérképezésére. A kutatás célja, hogy rávilágítson az együttműködés jelen gyakorlatára, kölcsönös előnyeire, nehézségeire. Ez a kutatás alapját képezi egy jövőbeni módszertani fejlesztésnek, amely arra szolgál, hogy mindkét terület minél jobban ki tudja használni az együttműködésben rejlő lehetőségeket. A kutatás a Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek című, EFOP 3.3.3. -VEKOP-16-2016-00001 azonosító számú kiemelt projekt keretében valósul meg. A kutatás részeként a mintaprojektekben megvalósult felsőoktatási együttműködések is vizsgáljuk, ezért az Önök mint mentorált intézmény tapasztalatai különösen értékesek számunkra. Kérjük, hogy segítse a munkánkat azzal, hogy 2020. április 30-ig kitölti a kérdőívet!

Köszönjük az együttműködését és a mielőbbi, gyors válaszát!

1. A kérdőíveket anonim módon kezeljük az adatvédelmi irányelveknek megfelelően.
<https://mokk.skansen.hu/felhasznalasi-feltetelek>

Az adatvédelmi irányelveket megismertem és elfogadom.

2. A muzeális intézmény neve
3. Kérjük, adja meg az Ön által képviselt muzeális intézmény (tagintézmény)működési engedélyben szereplő szakmai besorolását (csak egy válasz adható)!
 - országos múzeum
 - országos szakmúzeum
 - megyei hatókörű városi múzeum
 - területi múzeum
 - tematikus múzeum
 - közérdekű muzeális gyűjtemény
 - közérdekű muzeális kiállítóhely
 - egyéb...
4. Kérjük, jelölje, hogy a muzeális intézmény mely megyében található (csak egy válasz adható)!
 - Bács-Kiskun
 - Baranya
 - Békés
 - Borsod-Abaúj-Zemplén
 - Budapest
 - Csongrád
 - Fejér
 - Győr-Moson-Sopron
 - Hajdú-Bihar
 - Heves
 - Jász-Nagykun-Szolnok
 - Komárom-Esztergom
 - Nógrád
 - Pest
 - Somogy
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg
 - Tolna
 - Vas
 - Veszprém
 - Zala
5. Kérjük, jelölje meg, milyen beosztásban dolgozik!
 - felsővezető
 - középvezető
 - munkatárs
6. A mintaprojekt címe:
 - A mi városunk másképp
 - IKSZ – történetek a bőröndből
 - Közös(térben)ségben
 - Kortársítás – Kortárs képzőművészeti interpretációt segítő és népszerűsítő mintaprojekt

- Közösségi élmény és múzeumi interpretáció középiskolás csoportok bevonásával – Kiállítási és közösségi terek közoktatási hasznosításának megújítása a Herman Ottó Múzeum Papszer épületében
 - Kulturális játszóterek - Óvodások fejlesztése játékmúzeumi módszerekkel
 - Játszd el magad! Hátrányos helyzetű, SNI-s, fejlesztésre szoruló tanulók fejlesztése múzeumi módszerekkel
 - A szakképzéstől a kreatív iparágakig. – múzeumi katalizálással - Hagyma-ma, Újratervezés, Testhőálló textíliák
 - Víz-kör. Élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése a szakképző iskolák diákjai számára, pályaorientáció
 - Páratlan. Lépésről lépésre egy ismeretlen ismerőssel – muzeális intézmény helyi beágyazódása és hálózatosodása a közoktatási területtel
 - Rica, rica kukorica... Tájházi program az óvodások helyi fejlesztéséért
 - Ki vagyok én? Én mondom meg! - Az irodalmi múzeum lehetséges szerepei a korai iskolaelhagyás kockázatának csökkentésében a kulturális identitás árnyalt értelmezését és megélését célzó múzeumpedagógiai programok segítségével
 - Tied a gyűjtemény! – digitalizált gyűjtemények oktatási hasznosítása
 - Tárgyak, sorsok, emberek
 - A divat elhalványul, a stílus örök – a szakképzéstől a kreatív iparágakig múzeumi katalizálással
 - My Story. Közösségi videózás a múzeumban
 - Hová mész? Tiéd a múzeum!
 - Mestereknek Mestere - Épített örökség védelme, hagyományos szaktudás átadása, élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése a szakképző iskolák diákjai számára.
 - DigiMúzeum
7. Az Ön intézménye, mentorált múzeumként együttműködött felsőoktatási intézménnyel? (egy válasz jelölhető meg)
- igen
 - nem
8. Kérjük, jelölje meg, mi volt az oka az együttműködés hiányának!
- nem volt elvárás a mintaprojekt gazda részéről
 - nem volt rá szükség, mert egy, a mintaprojektgazda által már kidolgozott programot adaptáltunk
 - egyéb...
9. A mintaprojekt megvalósításában közreműködő felsőoktatási intézmény neve :
10. A mintaprojekt megvalósításában közreműködő felsőoktatási intézmény települése
11. Kar és tanszék
12. Ez a felsőoktatási partner megegyezik azzal, amellyel a mintaprojektgazda is együttműködött? (egy válasz jelölhető meg)
- igen
 - nem
 - nem tudom

13. Milyen szempontok alapján választotta ki a múzeum a mintaprojekt megvalósításához az adott felsőoktatási intézményt/kart/tanszéket/stb.? Több válasz is megjelölhető.
- a mintaprojekt témája alapján
 - volt már korábban / jelenleg is van kapcsolat a kiválasztott egyetemmel
 - személyes kapcsolatok alapján
 - a múzeum munkatársa oktat a felsőoktatási intézményben
 - a településen működik az intézmény
14. Hogyan történt a felkészülés a múzeum és a felsőoktatási intézmény együttműködésére? Kérjük, jelölje meg azt, amelyik állítás igaz Önökre! Több válasz is megjelölhető.
- Készült az együttműködés céljait, tartalmát megfogalmazó dokumentum.
 - Szerveztek a múzeum és a felsőoktatási intézmény munkatársainak részvételével előkészítő megbeszélést, műhelymunkát
 - Csak e-mailen és telefonon keresztül intézték az együttműködés előkészítését, személyes találkozás nem történt.
 - egyéb...
15. Mintaprojekt megvalósításban közreműködő egyetemi oktatók száma (egy válasz jelölhető meg)
- 1
 - 2
 - 3-5
 - 5-nél több
16. Milyen feladatokat végeztek az egyetemi oktatók a mintaprojektben? Több válasz is megjelölhető.
- szakmai segítséget nyújtottak a program kidolgozásához / megvalósításához
 - bevonták a hallgatókat a projektbe
 - speciális kurzust dolgoztak ki/indítottak a hallgatóknak a projekthez kapcsolódva
 - beépítették a tevékenységet a felsőoktatási képzés során a szemináriumi munkába
 - oktatást tartottak a múzeumi szakemberek számára
 - lehetőséget biztosítottak a múzeumi szakembereknek arra, hogy előadást / szakmai napot tartsanak a hallgatóknak
 - megszervezték, hogy a hallgatók részt vegyenek a múzeumi programokon
 - egyéb...
17. Mintaprojekt megvalósításba bevont hallgatók száma (egy válasz jelölhető meg)
- 1-5
 - 5-10
 - 10-15
 - 15-nél több
18. Milyen feladatokat végeztek a hallgatók a mintaprojektben? Több válasz is megjelölhető.
- szakmai segítséget nyújtottak a program kidolgozásához / megvalósításához
 - részt vettek a programok lebonyolításában
 - részt vettek kutatásban

- csak megfigyelőként vettek részt
 - a kommunikációban vettek részt
 - egyéb...
19. Volt az egyetem részéről kijelölt felelőse az együttműködésnek? (egy válasz jelölhető meg)
- igen
 - nem
20. Kérjük, jelölje meg a kapcsolattartó egyetemi státuszát! (egy válasz jelölhető meg)
- egyetemi oktató
 - asszisztens
 - hallgató
 - egyéb...
21. Kikkel tartották a mintaprojekt megvalósítása során a kapcsolatot? (egy válasz jelölhető meg)
- csak oktatókkal
 - csak hallgatókkal
 - asszisztenssel, hallgatókkal és oktatókkal vegyesen
 - egyéb...
22. Milyen módon ösztönözték a hallgatókat a mintaprojektben való részvételre? (Több válasz is megjelölhető)
- kötelezővé tették számukra a részvételt
 - választható kurzusként kredit pontot kaphattak érte
 - önkéntesen vettek részt, nem kaptak érte semmit
 - a tapasztalataikról írt szemináriumi dolgozatot, a kutatásban való részvételt, a projekt megvalósításában való részvételt szerepeltethették a portfóliójukban
 - finanszírozták a múzeumba való eljutásuk költségét
 - a múzeum kidolgozott a hallgatók számára ösztönzőcsomagot (pl. ingyenes vagy kedvezményes belépés, vagy programban való részvétel bizonyos ideig stb.)
 - egyéb...
23. Melyek voltak a hallgatók múzeumi tevékenységben való részvételét akadályozó tényezők? Több válasz is megjelölhető.
- földrajzi távolság
 - hallgatóknak kevés szabadidejük volt arra, hogy elmenjenek a múzeumba, hogy részt vegyenek a projektben
 - nem ismerték a múzeumot, mint intézményt, illetve a múzeum lényegét
 - hallgatók érdeklődésének, motiváltságának a hiánya
 - nem volt megfelelő az információáramlás a múzeum és az egyetem között, így kevés hallgató tudott a lehetőségről
 - a múzeumnak nem volt kapacitása fogadni, felkészíteni a hallgatókat
 - egyéb...
24. A mintaprojekt végén értékelte a felsőoktatási intézmény az együttműködés tapasztalatait, eredményét? (egy válasz jelölhető meg)
- igen

- nem
 - nem tudom
25. A mintaprojekt zárását követően a múzeumok értékelték az együttműködés eredményét? (egy válasz jelölhető meg)
- igen, együtt értékeltük a felsőoktatási partnerrel
 - igen, a múzeum az értékelést önállóan készítette
 - nem
26. A múzeum eljuttatta az értékelés eredményét a felsőoktatási intézménynek? (egy válasz jelölhető meg)
- igen
 - nem
27. Mi volt az oka annak, hogy nem készült értékelés az együttműködés eredményéről? (több válasz is megjelölhető)
- kapacitáshiány
 - időhiány
 - nem szoktunk utólagos értékelést készíteni
 - nem tudjuk, hogyan kell utólagos értékelést készíteni
 - egyéb...
28. A mintaprojekt zárása után miként folytatódott az együttműködés a felsőoktatási intézménnyel? Kérjük, jelölje meg, melyik állítás igaz Önökre!
- azóta nincs együttműködés a felsőoktatási intézménnyel
 - a mintaprojekt eredményeként a múzeum látogatása beépült a tanrendbe
 - szakmai gyakorlatra jönnek a hallgatók a múzeumba
 - szakedzőjének témájaként több hallgató a múzeumot választotta
 - újabb közös program indításán gondolkodnak
 - az oktatók továbbra is szakmai tanácsadást nyújtanak a múzeumnak
 - egyéb...
29. Kérjük, jelölje meg annak okát, hogy miért nincs a mintaprojekt zárása óta együttműködés a felsőoktatási intézménnyel! Több válasz is megjelölhető.
- nincs pénz újabb projekt indítására, amibe a múzeum az egyetemet bevonhatná
 - az egyetem részéről nincs igény a kapcsolat folytatására
 - az egyetem részéről nincs kapacitás a kapcsolat folytatására
 - a múzeum részéről nincs igény a kapcsolat folytatására
 - a múzeum részéről nincs kapacitás a kapcsolat folytatására
 - egyéb...

Köszönjük válaszát!

4. sz. melléklet: A strukturált interjú kérdéssora a muzeális és felsőoktatási intézmények együttműködéséről – a mintaprojektekben nem szereplő felsőoktatási intézmények részére

Forrás: Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, 2020

Adatok

Interjúalany neve:

Interjúalany beosztása:

Felsőoktatási intézmény neve:

Tanszék, kar:

Település:

Interjúztató neve:

Interjú ideje:

Interjú módszere: telefonos online személyes, hol:

Felvezető információk

Bemutatkozás és az interjú menetének ismertetése:

- hozzávetőlegesen 35-40 perc hosszúságú a strukturált interjú
- ha bármelyikre nem szeretne válaszolni, jelezze, természetesen ez lehetséges
- nincsenek jó és rossz válaszok, az őszinteségére, a véleményére vagyunk kíváncsiak
- anonim feldolgozás lesz, azaz a válaszai nem nevesíthetők

A kérdéssor a 2020 tavaszán lefolytatott kvantitatív kutatás eredményeinek feldolgozása, valamint a nemzetközi vonatkozó szakirodalom, jó gyakorlatok alapján lett kialakítva. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ kvalitatív kutatása szakmailag szorosan összekapcsolódik a Pécsi Tudományegyetem adjunktusa, dr. Koltai Zsuzsa és kutatócsoportja által hasonló témában, de eltérő kérdéssorral és mintavétellel megvalósuló felmérésével.

Nyitó kérdés – együttműködések

0 Kérem, fejtse ki, hogy intézményének milyen jellegű együttműködése van múzeumokkal, muzeális intézményekkel? (együttműködése formája, rendszeressége, bevont humán erőforrás).

Mit gondol, miképpen profitál az együttműködésből a muzeális és miképpen a felsőoktatási partner? (Amennyiben nincs/nem volt muzeális intézménnyel együttműködés, úgy más kulturális, speciálisan közgyűjteményekre is rákérdezni)

Oktatási vonatkozások

1. Az együttműködésnek milyen oktatási vonatkozásai vannak?

Miképpen képesek kiegészíteni a felsőoktatási munkát a múzeumi tartalmak/szolgáltatások? (Segédletnek példák: szakmai gyakorlat, kihelyezett tárgyközpontú oktatás, múzeummandragógiai foglalkozás, szeminárium múzeumi megtartása, múzeumi előadók bevonása, múzeumi tartalmak felsőoktatási keretek között történő feldolgozása)

Tudományos – kutatási vonatkozások

2. Hogyan segíti a felsőoktatási tudományos-kutatási munkát, pályázatokat lebonyolítását (NKFI, európai uniós, hazai pályázatok) a múzeumokkal való együttműködés?

Van-e a múzeumi tudományos munkának, olyan aspektusa, ami a felsőoktatás számára hosszútávon, általánosan (nem eseti alapon) és fenntarthatóan hasznosítható?

Közös projektek

3. Lát-e lehetőséget arra, hogy a múzeumokkal közösen valósítsanak meg kulturális, oktatási vagy tudományos projekteket? Milyen területekre terjedjenek ezek ki?

Miképpen tudná elképzelni pályázatok keretében az együttműködés céljait és pénzügyi kereteit (úgy, hogy a felsőoktatási intézmény számára is hasznos legyen?)

Digitális múzeumi tartalmak

4. Milyen digitális múzeumi tartalmakat hasznosított eddig előadások/szemináriumok/vizsgák során? Milyen ilyen jellegű tartalmak fejlesztését tartaná indokoltnak?

Kihívások

5. Van-e humán erőforráshoz kötődő, módszertani, törvényi, pénzügyi, kulturális vagy egyéb oka annak, hogy az együttműködés ne fejlődjön tovább?

Amennyiben meg tudja nevezni a hátráltató tényezőt, úgy milyen megoldást tudna elképzelni ennek elhárítására? (Amennyiben már van/volt együttműködés, úgy milyen problémákat, kihívásokat tud megnevezni? Lát-e ezekre megoldást, ha igen, miket?)

Köszönöm az interjút!

5. sz. melléklet: A strukturált interjú kérdéssora a muzeális és felsőoktatási intézmények együttműködéséről – muzeális intézmények részére

Forrás: Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, 2020

Adatok

Interjúalany neve:

Interjúalany beosztása:

Muzeális intézmény neve:

Település:

Muzeális intézmény besorolása:

Interjúztató neve:

Interjú ideje:

Interjú módszere: telefonos online személyes, hol:

Felvezető információk

Bemutatkozás és a mélyinterjú menetének ismertetése:

- hozzávetőlegesen 35-40 perc hosszúságú a mélyinterjú
- ha bármelyikre nem szeretne válaszolni, jelezze, természetesen ez lehetséges
- nincsenek jó és rossz válaszok, az őszinteségére, a véleményére vagyunk kíváncsiak
- anonim feldolgozás lesz, azaz a válaszai nem nevesíthetők

A kérdéssor a 2020 tavaszán lefolytatott kvantitatív kutatás eredményeinek feldolgozása, valamint a nemzetközi vonatkozó szakirodalom, jó gyakorlatok alapján lett kialakítva. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ kvalitatív kutatása szakmailag szorosán összekapcsolódik a Pécsi Tudományegyetem adjunktusa, dr. Koltai Zsuzsa és kutatócsoportja által hasonló témában, de eltérő kérdéssorral és mintavétellel megvalósuló felmérésével.

Nyitó kérdés – együttműködések

0. Kérem, fejtse ki, hogy intézményének milyen jellegű együttműködése van felsőoktatási intézményekkel? (együttműködése formája, rendszeressége, bevont humánerőforrás). Mit gondol, miképpen profitál az együttműködésből a muzeális és miképpen a felsőoktatási partner?

0. (mintaprojekt megvalósító intézmények esetén)

Az Ön intézménye azt jelölte meg, hogy az együttműködés a felsőoktatási partnerrel nem folytatódott a mintaprojekt lezárása után. Miben látja ennek az okát?

Oktatási vonatkozások

1. Az együttműködésnek milyen oktatási aspektusai vannak?

Lát-e a muzeális intézmény számára lehetőséget a felsőoktatási és felnőttképzési piacra való bekapcsolódásra az együttműködés fejlesztésén keresztül?

Tudományos – kutatási vonatkozások

2. Milyen tudományos-kutatási vonatkozásai vannak az intézményi együttműködésnek?

Milyen pozitív hozadéka van vagy lehet a jövőben az együttműködésnek ezen a területen? (pl. NKFI, európai uniós, hazai pályázatok, kiállítási munka, kiadványok)

Finanszírozás

3. Az együttműködés kiterjed-e az intézmények finanszírozására?

Lehetővé teszi-e a múzeum részére új pályázati forrásokhoz való hozzáférést az együttműködés? Terveznek-e közösen pályázni? Lát-e lehetőséget a bevételnövelés egyéb módjaira az együttműködés keretei között?

Emberi erőforrás-gazdálkodás

4. A múzeumi munkatársak (tovább)képzése tekintetében van-e együttműködés, illetve arra irányuló terv?

Elképzelhetőnek tartja-e humánerőforrás megosztását a felsőoktatási intézménnyel? Ha igen, milyen pozíciók tekintetében? (kisebb muzeális intézmények esetében). Segítené-e intézménye szakmai és pénzügyi helyzetét, ha bizonyos kutatói/tudományos/muzeológus státuszokat megoszthatna az együttműködő felsőoktatási intézménnyel?

Kihívások

5. Van-e humán erőforráshoz kötődő, módszertani, törvényi, pénzügyi, kulturális vagy egyéb oka annak, hogy az együttműködés ne fejlődjön tovább?

Amennyiben meg tudja nevezni a hátráltató tényezőt, úgy milyen megoldást tudna elképzelni ennek elhárítására?

Köszönöm az interjút!